

**RAPORT ANUAL PRIVIND ACTIVITATEA
FUNDAȚIEI EST-EUROPENE
PENTRU ANUL 2022**

CHIȘINĂU - 2023

Sumar

ACRONIME	3
SUMAR EXECUTIV	4
PROGRESUL CĂTRE REZULTATUL FINAL DE IMPACT 1: FEMEILE ȘI BĂRBAȚII VULNERABILI SE BUCURĂ DE DREPTURILE CIVILE ȘI POLITICE ȘI DE OPORTUNITĂȚI DE EXERCITARE A INFLUENȚEI DEMOCRATICE.....	7
REZULTATUL FINAL 1.1. BĂRBAȚII ȘI FEMEILE ORGANIZATE INFLUENȚEAZĂ POLITICILE PUBLICE VIZATE	7
REZULTATUL FINAL 1.2. BĂRBAȚII ȘI FEMEILE VULNERABILE SE BUCURĂ ȘI PROMOVEAZĂ LIBERTATEA DE EXPRIMARE ȘI ACCESUL LA INFORMAȚII IMPARȚIALE	12
REZULTATUL FINAL 1.3. FEMEILE ABILITATE ȘI ALTE GRUPURI SUBREPREZENTATE (PERSOANE CU DIZABILITĂȚI, ROMI ȘI ALTE MINORITĂȚI ETNICE) BENEFICIAZĂ DE ALEGERI LIBERE, CORECTE ȘI INCLUZIVE.....	14
PROGRESUL CĂTRE REZULTATUL FINAL DE IMPACT 2: BĂRBAȚII ȘI FEMEILE VULNERABILE DIN COMUNITĂȚILE ȚINTATE SE BUCURĂ DE DREPTURILE SOCIO-ECONOMICE ȘI DE OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE DURABILA	16
REZULTATUL FINAL 2.1. BĂRBAȚII ȘI FEMEILE VULNERABILE DIN COMUNITĂȚILE VIZATE PLEDEAZĂ CU SUCCES PENTRU O GUVERNARE RECEPTIVĂ ȘI ABORDEAZĂ NEVOILE DE BAZĂ (DE EXEMPLU, APĂ, CANALIZARE, EDUCAȚIE, ASISTENȚĂ MEDICALĂ, ILUMINAT STRADAL)	17
REZULTATUL FINAL 2.2. BĂIEȚII ȘI FETELE DIN COMUNITĂȚILE VIZATE PARTICIPĂ ACTIV LA DEZVOLTAREA LOCALĂ ȘI ÎȘI REVENDICĂ DREPTURILE	21
REZULTATUL FINAL 2.3. BĂRBAȚII ȘI FEMEILE VULNERABILE DIN COMUNITĂȚILE VIZATE BENEFICIAZĂ DE OPORTUNITĂȚI DE ANGAJARE ȘI DE SERVICII SOCIALE MAI BUNE.....	25
ACTIVITĂȚI TRANSVERSALE	30
RAPORTUL FINANCIAR PENTRU ANUL 2022	33

ACRONIME

CEC	Comisia Electorală Centrală
CPD	Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”
OSC	Organizația Societății Civile
DCFTA	Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
CRP	Consiliul Raional de Participare
OPD	Organizație pentru persoane cu dizabilități
FEE	Fundația Est-Europeană
UE	Uniunea Europeană
APL	Administrație publică locală
ONG	Organizație non-guvernamentală
ÎS	Întreprindere socială
SDC	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
FT	Fond pentru Tineri
Raion	Unitate administrativ-teritorială

SUMAR EXECUTIV

Acest raport reflectă progresul realizat în cadrul Strategiei FEE „Cetățeni Activi, Comunități Prospero” 2021-2025 (denumite în continuare „Strategia”) în perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 2022. Strategia este finanțată de următorii donatori: Uniunea Europeană, Suedia și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Fundația Oak. Raportul prezintă rezultatele obținute în timpul implementării proiectului conform cadrului de rezultate.

Scopul programului este să îmbunătățească elaborarea politicilor și realizarea drepturilor omului celor mai vulnerabile femei și bărbați din Republica Moldova. Programul generează două rezultate finale de impact: (i) bărbații și femeile vulnerabile se bucură de drepturi civile și politice și de oportunități de exercitare a influenței democratice; (ii) persoanele abilitate din comunitățile vizate se bucură de drepturi socio-economice și de oportunități de dezvoltare durabilă.

În perioada de raportare, FEE a înregistrat progrese în realizarea ambelor rezultate finale de impact. În primul rând, **bărbații și femeile vulnerabile s-au bucurat de tot mai multe oportunități de exercitare a influenței democratice (primul rezultat final de impact)**. Exemple specifice în susținerea acestei afirmații sunt prezentate mai jos:

Peste 200 de OSC-uri care reprezintă grupuri vulnerabile (persoane de etnie romă, persoane în vârstă, tineri, persoane cu dizabilități) au modelat activ politici publice din perspectiva incluziunii și egalității de șanse. În această perioadă de raportare, acestea au influențat 13 din cele 54 de politici vizate.

FEE a susținut eforturile de advocacy ale Coaliției pentru Incluziune și Nediscriminare, care reunește cele mai active 23 de OSC-uri pentru drepturile omului și activiști civici. Împreună au pledat cu succes pentru consolidarea protecției împotriva crimelor motivate de ură și a discursului instigator la ură.

Trei platforme, care reunesc întreprinderi sociale, centre de afaceri și afaceri, au cerut un mediu de afaceri și antreprenoriat social mai bun.

188 de jurnaliști comunitari instruiți au elaborat și au postat peste 700 de articole care reflectă problemele comunității. Până în prezent, titularii de obligații au soluționat 24 de probleme raportate.

36 de OSC-uri, unite de Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte, au conlucrat activ cu Comisia Electorală Centrală și Parlamentul pentru a soluționa capcanele juridice identificate în timpul alegerilor parlamentare din 2021.

În al doilea rând, **bărbații și femeile vulnerabile din comunitățile vizate sunt mai abilitați și se bucură constant de drepturi socio-economice și de oportunități de dezvoltare durabilă (al doilea rezultat final de impact)**. Exemple de rezultate obținute sunt prezentate mai jos:

Peste 60 de OSC-uri din raioanele Cahul, Soroca și Căușeni au avansat în mod constant transparența și receptivitatea autorităților locale față de nevoile comunității. În anul 2022 au analizat 72 de proiecte de hotărâri și au influențat 36 de politici locale din perspectiva incluziunii.

Consiliile raionale de participare au fost create în trei raioane noi (Ștefan Vodă, Florești și Cimișlia) ca urmare a unei activități de mobilizare cuprinzătoare și a dialogului politic cu autoritățile locale.

Tinerii abilitați din 10 comunități vizate au contribuit tot mai mult la dezvoltarea locală prin implementarea inițiativelor de dezvoltare a tinerilor, care au contribuit la mobilizarea a peste 24532 de fete și băieți.

15 fonduri de antreprenoriat pentru tineri au contribuit la crearea a 86 de afaceri conduse de tineri și a 66 de locuri de muncă noi, cu accent pe tinerii NEET.

15 OSC-uri au avut posibilitatea să piloteze servicii inovatoare care facilitează incluziunea socială semnificativă a tinerilor NEET.

În parteneriat cu OSC „La La Play Voices”, 100 copii talentați din toată țara și-au îmbunătățit cunoștințele, atitudinile, încrederea în propriile forțe și viziuni de dezvoltare personală și profesională la tabăra de vară „Voci”.

Au fost create și abilitate șase centre de afaceri pentru a oferi servicii de calitate pentru 900 de IMM-uri.

Au fost create 15 întreprinderi sociale de integrare în muncă, care vizează cele mai vulnerabile femei și bărbați. Până în prezent, au creat 53 de locuri de muncă noi și au acordat servicii gratuite sau parțial achitate la peste 1000 de femei și bărbați vulnerabili.

15 consorții de ONG-uri au pilotat servicii inovatoare de angajare pentru cele mai vulnerabile grupuri, inclusiv pentru persoane cu dizabilități, persoane de etnie romă și persoane în vârstă.

FEE a depus eforturi semnificative pentru a susține acțiunile de advocacy, mobilizare a comunității și prestare a serviciilor OSC-urilor naționale și de bază. În anul 2022, FEE a gestionat 103 granturi pentru ONG-uri din Republica Moldova, majoritatea fiind organizații de bază. Această susținere a fost posibilă datorită contribuției comune a Suediei, Uniunii Europene și a Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC).

Pe lângă granturi, FEE a oferit asistență tehnică ONG-urilor partenere relevante și a facilitat cooperarea și dialogul dintre societatea civilă și guvern. FEE a lucrat și a coordonat îndeaproape cu Comisia Electorală Centrală (CEC), ministerele de resort, autoritățile publice locale și organizațiile internaționale, precum Delegația UE în Republica Moldova, SKAT (gestionează proiectul *Mă implic*), PNUD Moldova, UN Women, Oficiul Consiliului Europei în Republica Moldova, UNICEF, BERD și alte instituții.

Context și provocări:

Factorii geopolitici, care au apărut la începutul anului 2022, au influențat semnificativ asupra agendei și răspunsului autorităților naționale. Invazia Federației Ruse în Ucraina la 24 februarie 2022 a declanșat o criză a refugiaților. Republica Moldova a găzduit peste 500.000 de refugiați, dintre care aproximativ 100.000 au rămas în țară. Fugând de războiul devastator, aceste persoane au în permanență nevoie de protecție și sprijin. Aceasta a fost o provocare mare din

punct de vedere economic și politic, deoarece Republica Moldova nu era pregătită nici financiar, nici instituțional pentru a gestiona o astfel de situație.

Criza refugiaților a fost urmată de riscuri economice și de securitate, dar și de provocări economice care au influențat prioritățile autorităților naționale. Astfel, răspunsul politic în primul trimestru al anului 2022 a fost în primul rând reactiv. Măsurile controversate, întreprinse pentru a asigura securitatea, includ (a) hotărârea Comisiei pentru Situații Excepționale de a limita libertatea întrunirilor în timpul zilelor lucrătoare și (b) hotărârea de a suspenda licențele a șase posturi de televiziune în perioada situației de urgență.

După o anumită stabilizare a securității și a situației refugiaților, până în luna mai autoritățile naționale au continuat să implementeze reformele planificate pentru anul 2022. Statutul de țară candidată al Republicii Moldova, acordat de UE în iunie 2022, a determinat elaborarea și adoptarea unui plan de acțiuni cuprinzător menit să abordeze nouă condiții cheie stabilite de Comisia Europeană. Planul de acțiuni include angajamente în domenii cheie precum justiția, drepturile omului, combaterea corupției, implicarea societății civile, managementul finanțelor publice și îmbunătățirea serviciilor publice.

Al doilea semestru al anului 2022 a fost marcat de evoluții politice și legislative importante, în special în contextul planului de acțiuni adoptat cu privire la statutul de țară candidată al Republicii Moldova pentru aderarea la UE. Autoritățile naționale au aprobat mai multe măsuri legislative de consolidare a instituțiilor pentru drepturile omului și egalitate. Autoritățile naționale au elaborat și au aprobat Strategia națională „Moldova Europeană 2030” și alte politici importante privind protecția drepturilor copilului și ocuparea forței de muncă. Au fost inițiate și sunt în proces de aprobare și alte politici cheie, inclusiv în următoarele domenii tematice: accelerarea asigurării egalității de gen, educația incluzivă, asistența medicală, abordarea violenței împotriva femeilor, dezvoltarea societății civile și justiția penală.

Crizele numeroase au determinat adoptarea hotărârilor dificile ale autorităților naționale și locale, care au trebuit să echilibreze gestionarea crizelor și reformele. De asemenea, au declanșat întâzieri în procesul de adoptare și implementare a politicilor publice proactive, cum ar fi îngrijirea copiilor, angajarea incluzivă, educația incluzivă, proiectele de dezvoltare locală în comunitățile sărace. În acest context, proiectul și-a ajustat intervențiile prin (i) integrarea nevoilor și barierelor cu care se confruntă refugiații în planurile de advocacy ale rețelelor de OSC-uri susținute; (ii) sporirea gradului de conștientizare în raioanele vizate cu privire la serviciile și drepturile disponibile pentru refugiați; (iii) concentrarea recomandărilor de politică asupra incluziunii care urmează să fie incluse în politicile aflate în proces de implementare; (iv) oferirea unei flexibilități mai mari OSC-urilor implicate în prestarea serviciilor pentru refugiați pentru a evita epuizarea; (v) asigurarea dezvoltării continue a capacităților personalizate pentru OSC-uri pentru a-și consolida rezistența în situații de criză.

Statutul Republicii Moldova de țară candidată la aderarea în UE va determina o perioadă foarte dinamică de elaborare și aprobare a politicilor, deseori cuplată cu termene limitate. Aceste angajamente sunt o oportunitate semnificativă pentru OSC-uri de a contura politici importante în domeniile asistenței medicale, educației, egalității de gen, abordării violenței în familie, promovării unei reforme incluzive a administrației publice. Rețelele de OSC-uri se vor implica activ în timpul proceselor de proiectare și consultare, aducând în atenția factorilor de decizie problemele cu care se confruntă grupurile vulnerabile. Atunci când vocea societății civile este ignorată, eforturile de advocacy a politicilor ar putea fi extinse prin aplicarea abordărilor

inovatoare de advocacy, inclusiv prin dialogul cu Delegația UE în Republica Moldova și alți parteneri de dezvoltare relevanți.

Alegerile locale urmează să aibă loc în anul 2023. În contextul acestui vot, FEE va acorda atenția cuvenită abilitării OSC-urilor să promoveze participarea politică a grupurilor vulnerabile. Înainte și în timpul alegerilor locale, implementarea planurilor de advocacy la nivel local va deveni mai dificilă și incertă. Astfel, CRP-urile vor trebui să adopte o atitudine mai proactivă în ceea ce privește administrațiile locale, să efectueze o analiză profundă a impactului celor mai importante politici locale și să promoveze activ drepturile persoanelor vulnerabile în deciziile locale.

PROGRESUL CĂTRE REZULTATUL FINAL DE IMPACT 1: FEMEILE ȘI BĂRBAȚII VULNERABILI SE BUCURĂ DE DREPTURILE CIVILE ȘI POLITICE ȘI DE OPORTUNITĂȚI DE EXERCITARE A INFLUENȚEI DEMOCRATICE

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
Scorul libertăților civile și drepturilor politice pentru Republica Moldova	3,0% (~48%)	Tendință pozitivă	62/100 ¹	62/100

În anul 2022, scorul drepturilor civile și politice pentru Republica Moldova a rămas neschimbat. Țara încă mai este evaluată de cel mai recent Raport al Freedom House drept „parțial liberă”. Guvernarea democratică este îngreunată de mai mulți factori, cum ar fi corupția generalizată, legăturile dintre figurile politice majore și interesele economice puternice și problemele critice în sectorul justiției și statului de drept, toate continuând să împiedice guvernarea democratică.

FEE a jucat un rol important în promovarea unor aspecte pozitive menționate în cercetarea indicată mai sus, în special în promovarea transparenței și a drepturilor de participare, promovarea unor alegeri mai competitive și mai incluzive, promovarea libertății de exprimare și a gândirii critice. Cele mai importante rezultate sunt prezentate mai jos:

- ✓ Organizațiile societății civile unite și abilitate în mod activ pledează pentru o transparență decizională mai mare, elaborarea și implementarea unor politici publice mai incluzive;
- ✓ OSC-urile au promovat pluralismul și libertatea de exprimare prin proiectul de jurnalism comunitar;
- ✓ OSC-urile unite au susținut modificările cadrului electoral menite să abordeze lacunele identificate în timpul observării alegerilor parlamentare anticipate din 2021.

Progresul către rezultate finale este prezentat detaliat mai jos.

Rezultatul final 1.1. Bărbații și femeile organizate influențează politicile publice vizate

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
Indicatorul de advocacy al OSC-urilor	3,1	Tendință pozitivă	3,1	3,1

¹ <https://freedomhouse.org/country/moldova/freedom-world/2023>

Indicatorul advocacy al OSC-urilor pentru Republica Moldova a rămas neschimbat în perioada de raportare. Indexul sustenabilității OSC-urilor pentru Republica Moldova laudă mediul de advocacy îmbunătățit, cu deschiderea sporită exprimată de noul Guvern față de OSC-uri și inițiativele acestora. Cu toate acestea, analiza subliniază că transparența în procesul decizional rămâne o provocare, evidențiind multe proiecte de lege și politici care au fost adoptate fără consultări publice. În document sunt menționate, de asemenea, întârzierile în adoptarea unor proiecte de legi și inițiative importante din cauza crizei politice, pandemiei COVID-19 și transferului de putere.²

FEE a jucat un rol semnificativ în modelarea din ce în ce mai mare a politicilor publice din perspectiva incluziunii. Utilizând oportunitatea oferită de deschiderea Guvernului de a îmbunătăți colaborarea cu societatea civilă, în anul 2022 FEE a intensificat eforturile de advocacy ale politicilor. Cu sprijinul programului, aproximativ 200 de ONG-uri care reprezintă cele mai vulnerabile grupuri au modelat din ce în ce mai mult politicile publice din perspectiva incluziunii.

Rezultatul intermediar 1.1.1. Autoritățile naționale adoptă și implementează politici publice mai incluzive într-un mod transparent

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
% de recomandări acceptate ale OSC-urilor	~25%	35%	57,1%	~35%
% de recomandări acceptate privind egalitatea de gen	~25%	50%	~50%	~50%
% de proiecte de politici publice consultate cu societatea civilă	48,3%	60%	66%	~55%

Datele oficiale reflectă o îmbunătățire semnificativă a transparenței procesului decizional. Potrivit datelor oficiale emise de Cancelaria de Stat, ponderea proiectelor de politici publice și proiectelor de lege consultate cu societatea civilă a constituit aproximativ 66%, inclusiv 78% din hotărârile Guvernului, 72% din proiectele de lege, 50% din decretele prezidențiale. Potrivit aceleiași surse, ponderea recomandărilor aprobate a constituit aproximativ 57%.³

Odată cu cofinanțarea acordată de SDC, în anul 2022, FEE a abilitat din ce în ce mai mult OSC-urile, care reprezintă grupurile vulnerabile, să modeleze politicile publice din perspectiva incluziunii celor mai vulnerabile femei și bărbați. Patru rețele vizate de OSC-uri care reunesc 176 de ONG-uri pentru romi, persoane cu dizabilități, persoane în vârstă și tineri au finalizat ciclul de advocacy de implementare pentru anul 2022. Coaliția pentru Incluziune și Nediscriminare a pledat cu succes pentru adoptarea unor amendamente legale cuprinzătoare menite să asigure calificarea, investigarea și sancționarea corespunzătoare a infracțiunilor motivate de ură și a

² FHI 360 (2022). *CSO Sustainability Index*, p. 147-148, <https://www.fhi360.org/sites/default/files/media/documents/csosi-europe-eurasia-2021-report.pdf>

³ Cancelaria de Stat (2023). *Raport privind asigurarea transparenței în procesul decizional de către autoritățile administrației publice centrale*, p. 3, https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_transparenta_decizionala_2022_final_docx.pdf

discursului instigator la ură. Trei platforme suplimentare au promovat constant antreprenoriatul social și un mediu de afaceri mai bun.

Produsul 1.1.1.1 Platformele ONG-urilor vizate care reprezintă grupurile vulnerabile sunt mai incluzive față de ONG-urile locale și pledează activ pentru elaborarea și implementarea politicilor publice incluzive

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de politici publice prioritare influențate de platformele ONG-urilor (cu peste 30% de recomandări ale OSC-urilor acceptate)	29	50	13	42
nr. de politici publice prioritare influențate de Platformele ONG-urilor legate de egalitatea de gen	2	20	2 (hărțuirea sexuală, drepturile salariatelor în timpul concediului de maternitate)	4
nr. de politici publice prioritare influențate de Coaliția pentru Incluziune și Nediscriminare	0	10	2	4

În perioada de raportare, aceste platforme ale OSC-urilor au priorizat și au analizat 54 de politici publice. Până în prezent au influențat 13 din ele, adică aproximativ 24%. Aceste organizații au valorificat angajamentele politice care (i) extind spectrul de servicii sociale destinate persoanelor în vârstă; (ii) asigură educația incluzivă în școlile profesionale pentru tinerii cu dizabilități; (iii) promovarea incluziunea persoanelor de etnie romă; (iv) promovează accesul la educație în școli și grădinițe; (v) asigură accesul femeilor la piața muncii în timpul concediului de maternitate; (vi) abordează hărțuirea sexuală la locul de muncă.

Mai jos sunt prezentate exemple de politici recente influențate de rețelele de OSC-uri:

Promovarea dreptului la muncă pentru femeile aflate în concediu de maternitate:

În cadrul parteneriatului strategic cu CRP, au fost depuse eforturi pentru a asigura dreptul femeilor însărcinate de a decide dacă doresc să continue să lucreze în timpul concediului de maternitate, fiindu-le achitată indemnizația de maternitate și salariul corespunzător. Eforturile de advocacy susținute au condus la aprobarea proiectului de lege în lectură finală în ședința plenară din 22 decembrie 2022.

Incluziunea persoanelor de etnie romă:

Coaliția „Vocea Romilor” a pledat pentru elaborarea și aprobarea Planurilor Locale de Acțiuni privind sprijinirea romilor din Rezina, Bălți, Fălești, Călărași, Chișinău și Sângerei. Mai mult, trei OSC-uri ale romilor, membri ai Coaliției „Vocea Romilor”, au fost abilitate să răspundă nevoilor identificate în comunitățile dens populate de romi: (i) Ferapontievca, Comrat – crearea unui ansamblu local de dansuri populare; (ii) Talmaza, Ștefan Vodă – amenajarea unui teren de fotbal; (iii) Drochia, Drochia – săparea și amenajarea unei fântâni în localitate.

Integrarea dimensiunii de dizabilitate în Programul național pentru ocuparea forței de muncă:

AOPD a conlucrat activ cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale în timpul elaborării Programului național pentru ocuparea forței de muncă 2022-2026. Dialogul politic bazat pe dovezi privind situația persoanelor cu dizabilități pe piața muncii a contribuit la elaborarea și aprobarea ulterioară a unui obiectiv specific, axat pe creșterea ratei de ocupare a persoanelor cu dizabilități cu cel puțin 3% în următorii ani.

Statistici sensibile la persoanele cu dizabilități:

AOPD a lansat o campanie de advocacy pentru a spori gradul de sensibilitate a datelor în ceea ce privește persoanele cu dizabilități și nevoile acestora. Rezultatul acestei campanii a fost angajamentul Biroului Național de Statistică de a asigura accesibilitatea site-ului web pentru persoanele cu dizabilități prin acordarea datelor în formate ușor de înțeles. Datorită campaniei de advocacy a fost asumat, de asemenea, un angajament special menționat în Programul de dezvoltare a sistemului statistic național 2023-2026 de a îmbunătăți colectarea și dezagregarea datelor privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Promovarea accesului la servicii medicale specializate pentru persoanele cu dizabilități:

Eforturile AOPD de monitorizare a politicii au identificat problema listelor de așteptare netransparente pentru serviciile medicale specializate precum operația de cataractă, protezarea de șold sau umăr. În prezent, aproximativ 28.000 de persoane cu dizabilități așteaptă astfel de servicii. Lipsa transparenței poate genera discriminarea persoanelor cu dizabilități, creează îngrijorări cu privire la abuzuri sau corupție, diminuează încrederea populației în sistemul medical. În acest context, platforma a inițiat o campanie de advocacy pentru a aborda acest fenomen. Aceste eforturi au avut ca rezultat modificări normative corespunzătoare inițiate de Ministerul Sănătății în așteptarea aprobării finale.

Promovarea participării persoanelor în vârstă la Edineț:

Membrii platformei „Îmbătrânire Activă” au pledat pentru elaborarea politicilor publice sensibile la nevoile persoanelor în vârstă. La Edineț a fost promovată și lansată cu succes o inițiativă pilot privind crearea Consiliului Raional pentru Persoane în Vârstă. A fost aprobat un regulament privind Consiliul Raional pentru Persoane în Vârstă (CRPV) și a fost încheiat un acord de parteneriat între CRPV, OSC și APL pentru promovarea îmbătrânirii active și sănătoase în raionul Edineț.

Coaliția pentru Incluziune și Nediscriminare

În perioada de raportare, vocea Coaliției pentru Incluziune și Nediscriminare a fost și mai proeminentă. Numărul membrilor acesteia a crescut de la 14 în anul 2021 până la 23 de OSC-uri și activiști individuali. Membrii rețelei s-au implicat activ în dialogul politic cu Consiliul pentru egalitate, Ministerul Justiției, Comisia parlamentară pentru drepturile omului și relații interetnice, Comisia parlamentară juridică, numiri și imunități și alți actori relevanți. Ca urmare a acestui proces, majoritatea recomandărilor la proiectul de lege privind combaterea discursului instigator la ură și a infracțiunilor motivate de ură (proiectul de lege nr. 304) au fost luate în considerare de Guvern și Parlament.

CIN a jucat un rol esențial în prevenirea discriminării împotriva refugiaților. În anul 2022, CIN a devenit membru al Consiliului consultativ pentru prevenirea încălcării drepturilor persoanelor refugiate din Ucraina, creat de Oficiul Avocatului Poporului. Membrii CIN au participat la vizitele regulate de monitorizare la punctele de trecere a frontierei și la centrele de plasament temporar pentru refugiați. Astfel, membrii săi au contribuit la elaborarea rapoartelor de monitorizare a situației refugiaților și la elaborarea recomandărilor corespunzătoare pentru responsabili naționali și locali.

Cu finanțarea acordată de Uniunea Europeană, în anul 2022 FEE a sprijinit trei platforme suplimentare de OSC-uri: (i) Platforma pentru Afaceri și Angajare Incluzivă (PAAI); (ii) Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social (PDAS); (iii) Platforma Comercială. Eforturile lor de advocacy sunt prezentate în secțiunea de mai jos.

Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social (PDAS)

Platforma reunește 22 de membri: 14 OSC-uri, 4 întreprinderi sociale, două persoane fizice, două coaliții (Platforma Transnistreană de Antreprenoriat Social cu 23 de membri) și Platforma Națională a Femeilor Antreprenoare. În anul 2022, membrii săi au stabilit o relație de colaborare puternică cu Consiliul Economic pentru a crea schimbări pozitive în domeniu. Membrii platformei au organizat prima GALĂ a Antreprenoriatului Social, prezentând rezultatele pozitive obținute de întreprinderile sociale din toată țara, inclusiv din regiunea transnistreană. De asemenea, aceștia s-au implicat activ cu parlamentarii moldoveni și au organizat, în incinta Parlamentului, o Conferință Națională privind Antreprenoriatul Social.

Platforma a lucrat pentru a promova antreprenoriatul social în regiunea transnistreană. Membrii săi de pe malul stâng au analizat cinci politici publice implementate de autoritățile *de facto*. Constatările și recomandările de politică corespunzătoare au fost discutate în cadrul evenimentelor de dialog politic și al reuniunilor bilaterale.

Platforma pentru Afaceri și Angajare Incluzivă (PAAI)

Platforma a fost creată în anul 2021 și în prezent reunește 60 de membri. Membrii săi lucrează pentru a îmbunătăți mediul de afaceri din Republica Moldova.

În perioada de raportare în patru regiuni ale țării au fost create grupuri regionale ale Platformei. Grupurile au organizat 38 de întâlniri, care s-au axat pe identificarea nevoilor mediului de afaceri și elaborarea documentelor de poziție corespunzătoare. În prezent secretariatul platformei este găzduit de Alianța Lanțului Valorice în Agricultură Ecologică din Moldova (MOVCA).

Platforma pentru promovarea comerțului

Găzduită de Asociația Businessului European (EBA), platforma are 81 de membri, reprezentați de cele mai mari companii din Republica Moldova. În anul 2022, platforma a elaborat 28 de propuneri de politici axate pe următoarele domenii tematice: politica fiscală; energia regenerabilă; RGPD; codul muncii; digitizarea și domeniul cibernetic; dreptul comerțului intern; reforma sectorului public; comerțul electronic, dezvoltarea și îmbunătățirea procedurilor vamale; siguranța produselor alimentare. Aproximativ jumătate din ele au fost acceptate de factorii de decizie.

Cu fondurile colectate de la Uniunea Europeană, 10 OSC-uri de bază au pledat **pentru politici mai incluzive față de tinerii NEET**. Câteva rezultate principale obținute până în prezent sunt prezentate mai jos.

A.O. Anima: a cartografiat serviciile pentru tinerii NEET din municipiul Bălți, oferind recomandări specifice autorităților locale.

A. O. Golubka: a promovat elaborarea și adoptarea Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2022-2026 la Basarabeasca împreună cu Planul de Acțiuni.

A.O. Societatea Invalizilor din Republica Moldova: organizația a evaluat legislația privind subvenționarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități, împreună cu recomandările relevante.

Rezultatul final 1.2. Bărbații și femeile vulnerabile se bucură și promovează libertatea de exprimare și accesul la informații imparțiale

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
% de respondenți care consideră că au acces la informații imparțiale	42,5%	Tendință pozitivă	51,5%	51,5%

În anul 2022 ponderea persoanelor care au încredere în mass-media a continuat să crească. Potrivit ultimului Barometru al Opiniei Publice, ponderea cumulativă a respondenților care au menționat că au încredere „într-o anumită măsură” și „într-o măsură mare” în mass-media din Republica Moldova a crescut de la 42,5% în anul 2020 până la 51,5% în noiembrie 2022⁴.

Această creștere a încrederii populației nu poate fi atribuită doar intervențiilor FEE. Această tendință pozitivă ar putea fi rezultatul modificărilor legislației cu privire la mass-media adoptate în anul 2022 și al altor eforturi depuse de Guvern pentru creșterea transparenței proprietății mass-media și demonopolizarea peisajului mediatic din Republica Moldova.

FEE a depus eforturi semnificative în promovarea gândirii critice, pluralismului, jurnalismului cetățenilor și știrilor pozitive. Progresul realizat până în prezent este prezentat în secțiunile de mai jos.

Rezultatul intermediar 1.2.1. Autoritățile publice și alți actori comunitari (întreprinderi) iau din ce în ce mai mult măsuri corective pentru soluționarea problemelor comunicate de femeile și bărbații vulnerabili

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de probleme soluționate prin intervenția autorităților locale	0	100	23	24

⁴ <http://bop.ipp.md/>

% de probleme soluționate care au fost raportate de femei	0	creștere	6	6
---	---	----------	---	---

În perioada de raportare, a fost înregistrat progres important în ceea ce privește sporirea responsabilității deținătorilor de obligații prin intermediul jurnalismului comunitar. Pe măsură ce jurnaliștii comunitari pregătesc și postează mai multe articole prin care raportează diferite probleme ale comunității, impactul mediatic crește odată cu presiunea asupra factorilor de decizie pentru a rezolva problemele specifice.

Valeria și Alexandra Palanciuc, alături de echipa de tineri jurnaliști, exemplu de implicare comunitară

Surorile gemene Valeria și Alexandra Palanciuc din satul Răscăieții Noi, raionul Ștefan Vodă, sunt două jurnaliste comunitare tinere, care se implică activ în soluționarea problemelor comunității. Au 15 ani și învață în clasa a IX-a în liceul din localitate. Ambele sunt lideri ai unui grup de tineri jurnaliști comunitari din Răscăieții Noi și scriu pentru portalul Jurnalist.md. După ce au fost pregătite în domeniul jurnalismului comunitar, surorile Valeria și Alexandra, împreună cu alți colegi din localitate și raion, s-au implicat în identificarea, informarea și soluționarea problemelor comunității. Echipa de jurnaliști comunitari a format un front comun cu grupul civic local „Răscăieții Noi Pune Umărul”⁵, deoarece cu forțe comune este mai ușor de soluționat probleme.*

„Am încercat să vedem problemele nu doar cu ochii noștri, ci să înțelegem pe cine afectează în afară de noi. Astfel, am identificat o serie de probleme precum lipsa unui sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă de calitate; lipsa spațiilor destinate tinerilor, lipsa și necesitatea instalării coșurilor de gunoi pe strada principală care duce la instituțiile publice din orașul nostru”, spune Valeria Palanciuc. Iar Alexandra Palanciuc adaugă că o altă problemă identificată și sensibilizată este mobilierul vechi și uzat în sala festivă din sala sportivă, unde, de regulă, se desfășoară toate activitățile sociale și culturale din sat. Cele două surori, lideri ai echipei de jurnaliști comunitari, spun că în procesul de documentare și soluționare a problemelor comunității, tinerii au avut diverse întâlniri cu reprezentanții administrației publice locale. Astfel, primarul localității Ludmila Zagoreț s-a angajat să contribuie la soluționarea problemei lipsei coșurilor de gunoi pe strada centrală a satului, iar consilierul local Iurie Stoica a promovat ideea organizării unui târg cu vânzarea produselor gastronomice în sala sportivă pentru a colecta fonduri în vederea instalării a cinci coșuri de gunoi pe strada principală a satului. Acțiunea a avut sloganul „Instalăm coșuri de gunoi în comunitate”.⁶

Produsul 1.2.1.1. Jurnaliștii comunitari își exprimă liber opiniile cu privire la politicile publice cheie și raportează cazuri de abuz prin intermediul platformei jurnaliștilor comunitari

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de bărbați și femei vulnerabile care au folosit platformele jurnaliștilor comunitari pentru a comenta politicile publice sau a	10	1000	110	171

⁵ <https://jurnalist.md/2022/09/24/noutati-din-rascaietii-noi-gata-sa-se-implice-in-rezolvarea-problemelor-comunitare/>

⁶ <https://jurnalist.md/2022/09/15/tinerii-din-rascaietii-noi-fac-satul-mai-curat/>

În 2022, *Deca-Pres* și *Urma* și-au intensificat eforturile de jurnalism comunitar. Aceste ONG-uri au instruit 188 de tineri în domeniul jurnalismului comunitar. De asemenea, au fost dezvoltate și diseminate pe scară largă 10 podcasturi privind jurnalismul comunitar. Cu sprijinul ONG-urilor subcontractate, jurnaliștii comunității locale au elaborat și au publicat pe site-ul www.jurnalist.md peste 700 de articole. Aproximativ 75 de articole au fost preluate de alte platforme online.

Portalul Stiripozitivo.eu include un domeniu⁷ care grupează diferite subiecte de jurnalism comunitar și menține un banner care prezintă câteva repere din conținutul atelierelor de lucru cu tineri despre jurnalismul comunitar. Statisticile arată că până acum subiectele create în cadrul proiectului „Jurnalism comunitar: comunicare pentru comunitate” au fost citite de 15.405 de persoane. În prezent, sunt examinate 10 subiecte comunitare axate pe incluziunea persoanelor cu dizabilități, importanța sprijinului comunitar în acest proces și soluțiile identificate.

Rezultatul finale 1.3. Femeile abilitate și alte grupuri subreprezentate (persoane cu dizabilități, romi și alte minorități etnice) beneficiază de alegeri libere, corecte și incluzive.

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
% de respondenți care consideră că alegerile au fost libere și corecte, dezagregați pe sexe	28,9%	Creștere	24,2%	24,2%

În perioada de raportare încrederea cetățenilor în alegeri libere și corecte a rămas la un nivel mic. Potrivit ultimului Barometru al Opiniei Publice, ponderea persoanelor care consideră că alegerile au fost libere și corecte a scăzut de la 28,9% în anul 2019 până la 24,2% în noiembrie 2022. Această tendință negativă poate fi explicată prin dezbaterile ample cu privire la modificările propuse în legislația electorală, inclusiv prin discuții controversate privind votul online, care au avut loc în perioada de raportare.

⁷ <https://stiripozitive.eu/category/jurnalism-comunitar/>

În perioada de raportare, FEE și partenerii săi s-au concentrat pe îmbunătățirea cadrului juridic. Folosind oportunitatea oferită de angajamentul Comisiei Electorale Centrale de a revizui Codul Electoral în anul 2022, Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Echitabile (Coaliția) a pledat cu succes pentru eliminarea lacunelor legislative identificate în timpul proceselor electorale anterioare. Astfel de lacune au inclus mecanismul deficitar de soluționare a litigiilor, transparența limitată și supravegherea finanțării partidelor politice, administrarea procesului electoral, asigurarea accesibilității și acomodare rezonabilă pentru persoanele cu dizabilități, asigurarea șanselor egale de vot pentru cetățenii Republicii Moldova care locuiesc peste hotare. Rolul deosebit al Coaliției în promovarea procesului democratic a fost recunoscut în cadrul sărbătoririi a 25 de ani de activitate a Comisiei Electorale Centrale.

Rezultatul intermediar 1.3.1. Partidele politice sunt mai transparente și mai incluzive față de grupurile subreprezentate (femei, romi, persoane cu dizabilități)

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de partide politice care asigură o reprezentare echilibrată a femeilor și a altor persoane subreprezentate în guvernarea lor internă	0	3	Toate	Toate

Cotele de gen și cerințele de plasare adoptate în anul 2019 de Parlament au contribuit la creșterea semnificativă a ponderii femeilor în Parlament și consiliile locale. În contextul acestor evoluții, în timpul raportării, FEE a consultat membrii Coaliției cu privire la nevoile și strategiile menite să susțină și să extindă participarea femeilor la viitoarele alegeri generale locale, care urmează să aibă loc în toamna anului 2023. Au fost efectuate acțiuni pregătitoare pentru promovarea mai multor femei pe listele de candidați și în organele de decizie ale partidelor politice și în organele electorale.

Rezultatul intermediar 1.3.2. Comisarii electorali și autoritățile locale sunt mai sensibile la drepturile electorale ale persoanelor cu dizabilități și ale altor grupuri dezavantajate

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
% de secții de votare accesibile persoanelor cu dizabilități	45%	În creștere	În proces de creștere	În proces de creștere
Buletinele de vot sunt accesibile grupurilor minoritare	buletinele de vot sunt accesibile în limba rusă	buletinele de vot sunt accesibile grupurilor minoritare	buletinele de vot erau accesibile în limba rusă	buletinele de vot erau accesibile în limba rusă

În anul 2022, Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Echitabile a colaborat cu Comisia Electorală Centrală pentru a elimina barierele cu care s-au confruntat persoanele cu dizabilități și alte grupuri vulnerabile în timpul ultimelor alegeri parlamentare. De asemenea, membrii Coaliției au participat activ la grupul de lucru multidisciplinar creat de Comisia Electorală Centrală, care avea sarcina de a dezvolta și pilota sistemul de vot prin Internet.⁸

Produsul 1.3.1.1. ONG-urile pentru femei, romi și PD pledează pentru alegeri incluzive și corecte

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de campanii de advocacy care au ca rezultat angajamentul partidelor politice sau al autorităților electorale de a asigura accesul echitabil la vot și reprezentarea în politică a femeilor, romilor și persoanelor cu dizabilități	9	12	1	2

Deoarece perioada de raportare nu a fost marcată de procese electorale, în acest interval de timp FEE a permis Coaliției să pledeze pentru îmbunătățirea cadrului electoral conform standardelor internaționale și angajamentelor privind drepturile omului. De asemenea, FEE a abordat nevoile și constrângerile exprimate de membrii Coaliției în contextul viitoarelor alegeri locale. Aceste nevoi au fost incluse într-un apel de propuneri axat pe promovarea unui drept de vot local mai incluziv, lansat la începutul anului 2023. Apelul va sprijini cel puțin șapte campanii de advocacy axate pe incluziunea politică a grupurilor vulnerabile.

PROGRESUL CĂTRE REZULTATUL FINAL DE IMPACT 2: BĂRBAȚII ȘI FEMEILE VULNERABILE DIN COMUNITĂȚILE ȚINTATE SE BUCURĂ DE DREPTURILE SOCIO-ECONOMICE ȘI DE OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
Lacunele de egalitate în următoarele domenii: standardele de viață, sănătatea, ocuparea forței de muncă	tendință pozitivă față de anul 2017	tendință pozitivă	Nu se aplică pentru perioada de raportare. Următorul raport privind decalajul de egalitate este planificat pentru anul 2023	<i>Accesul la servicii</i> – tendință pozitivă; <i>Sărăcia</i> – tendință negativă; <i>Sănătatea</i> – progres stagnat; <i>Ocuparea forței de muncă</i> – tendință negativă

În perioada de raportare, țara s-a confruntat cu mai multe crize, inclusiv cu pandemia COVID-19, invazia Federației Ruse în Ucraina care a declanșat un aflux fără precedent de refugiați, criza energetic și creșterea inflației. Acești factori negativi au afectat veniturile și accesul la nevoile de bază, în special al celor mai vulnerabile grupuri. Potrivit ultimului Barometru al Opiniei Publice

⁸ https://a.cec.md/ro/grup-de-lucru-pentru-elaborarea-si-pilotarea-sistemul-informatinal-2781_102714.html

(2022), fiecare al cincilea respondent (21,5%), în special femei, persoane în vârstă și persoane din mediul rural au menționat că veniturile lor nu acoperă nevoile minime.⁹

În anul 2022, FEE și partenerii săi au adus o contribuție tangibilă la mobilizarea comunității pentru politici mai incluzive, mobilizând peste 2000 de femei și bărbați pentru a se implica în elaborarea politicilor locale și monitorizarea implementării lor. Au fost depuse eforturi semnificative pentru a mobiliza băieți și fete ca să participe la dezvoltarea locală prin intermediul a 10 fonduri de tineri din toată țara. FEE și partenerii săi au creat mai multe oportunități de angajare pentru tineri NEET, prin consolidarea capacităților, finanțarea lansării, întreprinderi sociale de integrare profesională. Au fost depuse eforturi pentru a sprijini întreprinderile mici și mijlocii și pentru a promova întreprinderile sociale de integrare profesională care vizează cele mai vulnerabile femei și bărbați.

Rezultatul final 2.1. Bărbații și femeile vulnerabile din comunitățile vizate pledează cu succes pentru o guvernare receptivă și abordează nevoile de bază (de exemplu, apă, canalizare, educație, asistență medicală, iluminat stradal)

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
% de respondenți care consideră că drepturile socio-economice sunt respectate de autoritățile locale	Apă: 56,2% Angajare: 34,7% Sănătate: 28,4% Protecție socială: 27,9%	În creștere	Colectarea datelor în curs	Colectarea datelor în curs

Progresul către acest rezultat este complicat de evaluat la această etapă incipientă a implementării proiectului. În anul 2021 Oficiul Avocatului Poporului nu a realizat cercetări suplimentare privind percepția populației asupra respectării și drepturilor socio-economice de către autoritățile locale.

Cu toate acestea, există tendințe pozitive în ceea ce privește capacitatea autorităților locale de a gestiona situația unuia dintre cele mai vulnerabile grupuri care avea nevoie urgentă de protecție și sprijin – refugiații ucraineni. Potrivit unui sondaj de opinie realizat recent de NDI (2023), peste 70% de respondenți cred că atât autoritățile naționale, cât și cele locale au gestionat bine aflulul de refugiați din Ucraina în Republica Moldova.¹⁰

Progres cu privire la nivelul democrației locale a fost înregistrat în trei raioane vizate. În cadrul Forumurilor anuale pentru democrație, desfășurate la Soroca, Căușeni și Cahul în decembrie 2022, participanții care reprezintă OSC-urile, autoritățile publice locale și mass-media au menționat că în anul 2022 nivelul de participare la procesul decizional a crescut lent, dar constant.¹¹

Proiectul a înregistrat progrese convingătoare la capitolul mobilizării OSC-urilor și comunităților locale în alte trei raioane vizate pentru promovarea unei transparențe și responsabilități mai mari a APL-urilor față de cele mai vulnerabile grupuri, inclusiv refugiații ucraineni. Progresele specifice sunt prezentate în secțiunile de mai jos.

⁹ IPP (2022). *Barometrul Opiniei Publice: noiembrie 2022*, p. 32, <https://ipp.md/wp-content/uploads/2022/12/Sondajul-BOP-noiembrie-2022.pdf>

¹⁰ NDI (2023). Sondaj de opinie în teren

¹¹ [Raport de activitate al Consiliului Raional de Participare Soroca; Raport transparență în procesul decizional în cadrul Consiliului raional Căușeni pe perioada anului 2022; Consiliul Raional pentru Participare Cahul - Raport de activitate](#)

Unul dintre obstacolele cu care se confruntă partenerii în raioanele vizate și comunitățile învecinate a fost anonimizarea excesivă a informațiilor de interes public sub vâlul regulamentelor privind protecția datelor cu caracter personal. Aceste date includ bugetele alocate, numele consilierilor care au semnat hotărârile, firmele subcontractate. FEE a înregistrat progrese semnificative în eliminarea acestor bariere prin creșterea gradului de conștientizare cu privire la datele de interes public care nu ar trebui șterse în conformitate cu legislația actuală și prin activități de consolidare a capacităților pentru OSC-uri și autoritățile publice locale.

Rezultatul intermediar 2.1.1. Autoritățile locale din comunitățile vizate sunt mai receptive la nevoile grupurilor vulnerabile vizate

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. și % de recomandări propuse de grupurile de inițiativă și acceptate de autorități	17%	30%	50% (36 din 72)	~40%
nr. de recomandări propuse de grupurile de inițiativă ale femeilor care au fost acceptate	30	100	N/A pentru perioada de raportare	27

Cu cofinanțarea oferită de Oficiul Elvețian de Cooperare, în anul 2022 membrii Consiliilor Raionale de Participare de la Soroca, Căușeni și Cahul au interacționat în mod constant cu factorii de decizie pentru a integra perspectiva persoanelor și grupurilor vulnerabile în politicile locale. Acestea au analizat 72 de proiecte de hotărâri și au influențat 36 din acestea. Procesul de advocacy a inclus participarea activă înainte și în timpul ședințelor consiliului raional, întâlniri bilaterale cu consilierii locali, informarea publicului despre proiectele de hotărâri și recomandările OSC-urilor. Cele mai recente exemple de rezultate obținute de către CRP-uri până în prezent sunt prezentate mai jos:

Consiliul Raional de Participare Căușeni:

Având în vedere povara financiară cauzată de criza energetică și economică a țării și pentru a asigura incluziunea socială a persoanelor cu nevoi speciale, CRP Căușeni a solicitat identificarea surselor financiare pentru a oferi sprijin financiar unic persoanelor cu dizabilități din raionul Căușeni. Astfel, Consiliul Raional a aprobat alocarea asistenței financiare pentru 159 de persoane aflate în nevoie.

Analiza fondurilor alocate de Consiliul Raional Căușeni pentru repararea școlii „Ștefan cel Mare și Sfânt” a arătat că fonduri pentru asigurarea accesibilității clădirii nu au fost alocate. În urma dialogului bazat pe dovezi și drepturile omului, CRP Căușeni a convins autoritățile raionale să aloce fonduri pentru a asigura respectarea cerințelor de accesibilitate.

Consiliul Raional de Participare Soroca:

Membrii CRP Soroca au promovat activ crearea și susținerea durabilă a AO „Soarta”, organizație care oferă servicii sociale pentru copiii aflați în situații de risc și cu dizabilități, finanțată inițial de Fundația Soros. În urma eforturilor de advocacy, Consiliul Raional Soroca, Primăria Soroca și AO

„Soarta” au semnat un acord și documente de angajament privind prestarea serviciilor sociale și crearea unui centru de zi pentru copiii aflați în situații de risc și cu dizabilități, care în prezent în oraș nu există.

CRP Soroca a monitorizat situația tinerilor bugetari care beneficiază de locuințe sociale precum profesorii, asistenții medicali sau angajații primăriilor. Aceștia au afirmat că prevederile Regulamentului privind selectarea și distribuirea locuințelor sociale nu iau în considerare într-un mod holistic vulnerabilitatea acestor grupuri, chiar dacă veniturile lor în ultimii doi ani au crescut ușor. CRP a declarat că neglijarea acestor categorii le-ar spori vulnerabilitatea. Ca urmare a eforturilor CRP de mediere a conflictelor, Consiliul Raional Soroca a amânat hotărârea privind evacuarea chiriașilor și caută cea mai optimă soluție pentru această problemă, inclusiv modificarea Regulamentului.

Consiliul Raional de Participare Cahul

Din anul 2019, membrii CRP Cahul au desfășurat activități de supraveghere și monitorizare a contribuției Consiliului Raional Cahul la implementarea sprijinului de grant în valoare de 10 mln. din Fondul Ecologic Național pentru sistemul de management al deșeurilor. Participarea la astfel de proiecte a autorității raionale se afla în afara competențelor acesteia și risca să încalce prevederile legale în domeniu. Ca urmare a participării active a membrilor CRP la adoptarea deciziilor în acești ani, până la sfârșitul anului 2022 CR Cahul s-a retras din acest proiect, contribuind la a) reducerea factorului politic care ar putea influența activitatea unui agent economic – implementator al proiectului privind gestionarea deșeurilor; b) reducerea riscurilor de fraudă, care ar fi existat de când CR Cahul intenționa să contribuie cu o sumă considerabilă; c) proprietatea sporită a APL de nivelul I, unde va fi implementat proiectul.

Membrii CRP Cahul au discutat problema gropii de gunoi neautorizate în comuna Moscovei. Cu susținerea CRP, groapa de gunoi a fost evacuată, iar locul câmpului a fost curățat.

Produsul 2.1.1.1. ONG-urile de bază vizate care reprezintă grupuri vulnerabile folosesc în mod activ instrumente de mobilizare a comunității pentru a abilita comunitățile

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de OSC-uri care demonstrează implicarea activă a oamenilor în evaluarea calității guvernării locale și în pregătirea inițiativelor de dezvoltare comunitară	45	90	94 (inclusiv 34 de OSC-uri în trei raioane noi)	90 (inclusiv 34 de OSC-uri în trei raioane noi)
nr. de evaluări ale impactului de gen efectuate pentru pregătirea deciziilor autorităților publice locale	0	45	3 (analize de gen efectuate în cadrul procesului electoral)	3 (analize de gen efectuate în cadrul procesului electoral)

Trei consilii raionale de participare din trei raioane selectate anterior, care reunesc 60 de OSC-uri cu funcții de bază, s-au implicat activ în promovarea bunei guvernări și a responsabilității mai mari a autorităților publice locale față de nevoile comunității. Pentru a obține rezultate, au

organizat întâlniri lunare, au participat activ la lucrările comisiilor de specialitate ale consiliilor raionale și la ședințele oficiale ale autorităților raionale.

Capacitățile lor de advocacy și supraveghere în perioada de raportare au crescut. Datele colectate au arătat că, în ultimele 24 de luni a crescut efortul depus de toate platformele pentru a sensibiliza politicile publice cu privire la nevoile grupurilor marginalizate. Experiența dobândită în ultimii doi ani a ajutat platformele să pledeze mai bine pentru drepturile celor mai vulnerabile grupuri. Comparativ cu anul 2020, s-au îmbunătățit capacitățile de analiză a documentelor de politici publice. Eforturile de instruire și coaching au influențat favorabil această practică.

FEE a acordat atenție cuvenită consolidării durabilității CRP-urilor, estimând primul indice al sustenabilității. Datele colectate arată că Consiliile Raionale de Participare se caracterizează printr-un nivel mediu de durabilitate. Cu toate acestea, analiza arată că aproape toate structurile au deficiențe în ceea ce privește stabilirea unei strategii instituționale pe termen mediu cu asigurarea resurselor necesare. În mod similar, structurile locale ale CRP-urilor sunt la un nivel intermediar. Evaluarea capacității organizaționale a inclus evaluarea planificării strategice, colectării de fonduri și resurselor umane, precum și evaluarea capacităților de mobilizare.

Au fost depuse eforturi semnificative pentru a reproduce mobilizarea comunității, participarea și practicile de influențare a politicilor în **trei raioane noi**. Procesul de selectare a început cu o analiză detaliată a 29 de raioane, realizată pe baza a patru criterii obiective: (i) egalitatea de gen; (ii) indicele tineretului; (iii) prevalența persoanelor cu dizabilități; (iv) șomajul persoanelor în vârstă; (v) reprezentarea romilor; (vi) infrastructura civică. În urma analizei au fost selectate următoarele trei raioane: *Florești, Ștefan-Vodă și Cimișlia*.

În parteneriat cu CPD, FEE a pregătit terenul și a lansat consilii de participare în cele trei raioane selectate. Au avut loc întâlniri bilaterale cu OSC-uri locale de bază și autoritățile raionale. Ulterior, FEE a desfășurat activități de consolidare a capacităților pentru ONG-uri locale, reprezentanți ai afacerilor și mass-media privind (i) transparența procesului decizional pentru 34 de OSC-uri și opt autorități publice locale; și (ii) advocacy pentru politici pentru 31 de OSC-uri de bază.

FEE a lucrat pentru a uni ONG-urile locale în jurul principiului participării și transparenței. Acest efort a dus la identificarea comună a câte o OSC în fiecare raion care să găzduiască secretariatele noilor ale CRP-urilor în următoarele 12 luni. În cele din urmă, evenimentele de lansare a CRP au fost organizate în comun cu autoritățile raionale, ONG-uri, comunitatea de afaceri locală și mass-media: la 06 decembrie la Florești, la 08 decembrie la Cimișlia și la 20 decembrie la Ștefan Vodă. Vizibilitatea lansării evenimentelor a fost asigurată de presa locală prezentă și prin elaborarea și difuzarea pe scară largă a unui reportaj media special pregătit cu sprijinul proiectului.¹²

¹² Raportul media a fost pregătit și difuzat pe scară largă prin diverse platforme media, inclusiv următoarele: <https://youtu.be/CtcGvJPY3t4>; <https://diez.md/2022/12/28/mai-multa-transparenta-si-participare-decizionala-la-stefan-voda-a-fost-prezentata-initiativa-consiliului-raional-de-participare>; <https://realitatea.md/mai-multa-transparenta-decizionala-la-stefan-voda-a-fost-prezentata-initiativa-consiliului-raional-de-participare/>; <https://tvr Moldova.md/article/ef4747aec5ed39fc/video-mai-multa-transparenta-si-participare-decizionala-la-stefan-voda-a-fost-prezentata-initiativa-consiliului-raional-de-participare.html>

FEE a efectuat o activitate pregătitoare importantă pentru a ajuta noile CRP-uri create în procesul de modelare a hotărârilor locale din perspectiva incluziunii. FEE a realizat un proces complex de selectare pentru consultanții locali. Până la data raportării au fost selectați consultanți locali pentru Stefan Vodă (dl Vitalie Rusanovschi) și Florești (dl Dumitru Stoica).

Rezultatul final 2.2. Băieții și fetele din comunitățile vizate participă activ la dezvoltarea locală și își revendică drepturile

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
Ponderea femeilor și bărbaților tineri NEET în comunitățile vizate	26% la nivel național	În creștere cu cel puțin 10%	Colectarea datelor în curs	~26%

Deși datele la nivel de rezultat nu sunt încă disponibile, FEE a înregistrat progrese importante la capitolul abilitării economice și civice a femeilor și bărbaților tineri vulnerabili. Acest lucru a fost realizat prin: cinci întreprinderi sociale care vizează tinerii NEET, 15 fonduri de antreprenariat pentru tineri, 15 subgranturi pentru îmbunătățirea serviciilor pentru tineri și 10 bănci pentru tineri.

Rezultatul intermediar 2.2.1. Autoritățile locale și întreprinderile sprijină mobilizarea tinerilor prin finanțare directă și mediu favorabil.

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
% de fonduri colectate de fondurile pentru tineri de la autoritățile locale	81%	81%	84%	84%
% de fonduri colectate de fondurile pentru tineri de la mediul de afaceri	18,4%	20%	7%	7%

Fiind ghidată de motto-ul „*Vieți adevărate. Bani reali. Schimbare adevărată*”, rețeaua de Fonduri pentru Tineri își îmbunătățește activitatea la capitolul de diversificare a surselor de sprijin financiar, iar unele dintre acestea au reușit să atragă finanțare de la Ministerul Educației, autoritățile publice locale, întreprinderile locale, dar și donații de la persoane fizice în cadrul evenimentelor de colectare a fondurilor.

Afacerile locale susțin din ce în ce mai mult Fondurile pentru Tineri. Această pondere mare este rezultatul activismului grupurilor de tineri, al transparenței și angajamentului continuu cu părțile interesate locale.

În anul 2022, Consiliul Raional Ialoveni a contribuit financiar cu 382 000 mii lei la finanțarea programului de granturi mici.

Fondurile pentru Tineri au depus eforturi semnificative pentru a colecta fonduri de la APL (84%), de la actorii din sectorul privat și în cadrul evenimentelor de colectare a fondurilor (9%). Astfel, până la sfârșitul anului 2022, ponderea fondurilor colectate de la afaceri a constituit 7% și în cadrul evenimentelor speciale (9%).

În anul 2022, au fost organizate 50 de evenimente de colectare a fondurilor, inclusiv evenimente de caritate, au fost plasate cutii de donații, a fost organizată o campanie „din ușa în ușa”,

evenimente de pictură pe față și altele. Un exemplu de succes este Fondul pentru Tineri Ștefan Vodă care a reușit să implice în evenimente de colectare a fondurilor 15 229 de tineri.

În cele din urmă, tinerii sunt abilitați să-și dezvolte competențele și să-și implice colegii în proiecte și inițiative mici în orașele și satele lor. Pentru a ajuta membrii Fondului pentru Tineri, FEE și coordonatorii locali oferă în mod constant un program de formare susținut prin sprijin continuu.

Produsul 2.2.1.1. Grupurile de tineri (băieți și fete) din regiunile vizate stimulează cu succes participarea tinerilor la procesul decizional și la dezvoltarea locală.

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de grupuri de tineri [fonduri pentru tineri] care au demonstrat inițiative de succes de mobilizare și abilitare a tinerilor	10	10	10	10
nr. de băieți și fete din comunitățile vizate mobilizate prin inițiativele fondurilor pentru tineri	128536	200000	24532	153068
nr. de afaceri conduse de tineri create cu sprijinul proiectului, dezagregate pe sex	66	120	86	152
nr. de locuri de muncă noi create de întreprinderi conduse de tineri	81	200	66	147

Fondurile pentru Tineri

În anul 2022, cele 10 fonduri pentru tineri susținute de FEE au fost administrate de 164 de băieți și fete din 10 regiuni, inclusiv din regiunea transnistreană. Acești tineri entuziași au susținut 86 de inițiative conduse de tineri (adică amenajarea spațiilor de lectură și socializare, instalarea cutiei pentru donații, crearea unui teren de joacă, ecologizarea școlii, amenajarea terenurilor de volei și badminton, îmbunătățirea condițiilor educaționale), care au mobilizat aproximativ 5643 de băieți și fete. Mai jos sunt prezentate exemple de proiecte de mobilizare a tinerilor susținute în anul 2022.

Studenti ambițioși de la Universitatea de Stat din Cahul „B. P. Hașdeu” și-au consolidat eforturile de conștientizare a publicului și de sensibilizare a locuitorilor cu privire la impactul pozitiv al donațiilor colectate prin instalarea unei cutii.

Grupul de elevi din „Clubul Tinerilor Creatori”, s. Vădeni, promovează arta meșteșugului prin implicarea tinerilor în sesiuni de terapie prin artă. Datorită implementării proiectului „Tineri activi pentru un viitor prosper”, copiii și tinerii au obținut mai multe posibilități de dezvoltare și manifestare a creativității, simțindu-se mai puternici, și anume prin participarea la diferite expoziții precum: Festivalul Mărului Soroca 2022, Toamna dulce de aur, târguri tematice.

Un grup de băieți și fete din satul Sturzeni, raionul Râșcani, reuniți în grupul de inițiativă „Baștina”, și-au unit eforturile pentru a face o schimbare în localitate. Cu sprijinul Fondului pentru Tineri și al Primăriei,

au transformat curtea școlii într-un spațiu de socializare pentru tineri.

Prin proiectul „Teren de joacă în aer liber”, un grup de tineri din Ivancea, au procurat materialele necesare pentru amenajarea spațiului pentru activități în aer liber la grădinița din localitate.

Pentru a promova educația financiară, managementul timpului, educația sexuală și rolul rețelelor sociale în crearea personalității și imaginii sociale pentru o carieră de succes, Fondul pentru Tineri Cahul a reușit să-și realizeze ideea de a organiza și mobiliza peste 100 de tineri pentru a participa la 4 seminare axate pe cele mai prioritare domenii ale vieții. Acestea le oferă tinerilor cunoștințele și abilitățile de care au nevoie pentru toată viața.

Tinerii de la Colegiul de Medicină din Orhei au declarat că nu au un spațiu, în care să se poată întâlni, discuta și desfășura diferite activități de formare și de alt tip. Astfel, cu sprijinul proiectului, dar și cu implicarea administrației Colegiului, tinerii au reușit să doteze și să amenajeze Sala de Socializare.

Programul Fondurilor pentru Tineri a avut un impact direct asupra vieții a peste 24.532 de tineri din peste 580 de comunități rurale și urbane din toată țara. Până la sfârșitul anului 2021 numărul activiștilor Fondurilor pentru Tineri a crescut de la 121 de băieți și fete în anul 2022 până la 164 de tineri.

Egalitatea și nediscriminarea se numără printre principiile cheie care ghidează toate activitățile Fondurilor pentru Tineri. Astfel, cel puțin 56% dintre actualii membri ai Fondurilor pentru Tineri provin din grupuri vulnerabile (minorități etnice și lingvistice, persoane din medii sociale și economice precare, zone rurale defavorizate, copii ai părinților migranți, tineri cu dizabilități, precum și tineri care locuiesc în zona de securitate de-a lungul râului Nistru).

Fonduri de antreprenoriat pentru tineri

EEF a creat 15 fonduri de antreprenoriat pentru tineri care vor susține munca pe cont propriu a tinerilor NEET. Aceste fonduri sunt gestionate de OSC-uri subcontractante. Acest efort a fost posibil în cadrul a două inițiative finanțate de UE: (i) Societatea civilă locală contribuie la o dezvoltare economică locală incluzivă și durabilă; (ii) Oportunități mai bune pentru tinerii și tinerele care nu beneficiază de educație, formare și locuri de muncă în Republica Moldova (Inițiativa de Incluziune a Tinerilor și Tinerelor NEET).

În anul 2022, fondurile de antreprenoriat au desfășurat activități de consolidare a capacităților și au lansat procesul de acordare a granturilor pentru afaceri mici tinerilor NEET prin procese competitive. Până la data raportării, cel puțin 445 de tinere NEET (259) și tineri (186) au fost instruiți în domeniul dezvoltării afacerilor. Până în prezent, 66 de băieți și fete NEET au primit deja finanțare pentru a dezvolta o afacere mică.

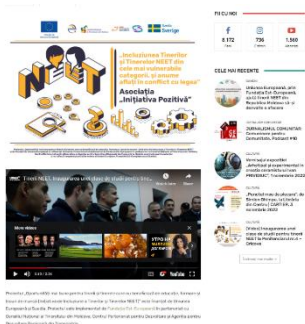
FEE a continuat să consolideze capacitatea de colectare de fonduri a fondurilor de antreprenoriat pentru tineri create. Experții contractați au ajutat participanții să înțeleagă principiile cheie de colectare a fondurilor și au prezentat exemple și practici pozitive de colectare a fondurilor. Au fost discutate și exemplificate tehnici interne și externe de colectare a fondurilor, cum ar fi: Colectarea fondurilor și managementul prin finanțare participativă; Colectarea

fondurilor prin rețele sociale, mecanismul de 2%, Colectarea prin transferuri P2P; Surse externe de colectare a fondurilor (donatori); Prestarea serviciilor (sectorul public și privat).

Servicii pentru tineri NEET

În urma eforturilor de consolidare a capacităților și a unui proces competitiv, în anul 2022, FEE a acordat granturi pentru 15 OSC-uri pentru a contribui la servicii pentru tineri mai incluzive, care vizează tinerii NEET. Mai jos sunt prezentate exemple de servicii acceptate.

Servicii pentru tinerii NEET deținuți

În incinta Penitenciarului nr. 4 din Cricova a fost inaugurată o sală de studii. Sala nouă este dotată cu 9 calculatoare și își propune să sporească șansele de reintegrare a 18 deținuți NEET, care își vor dezvolta competențele digitale primare care le vor permite să acceseze programe educaționale în penitenciar, să valideze aceste competențe, dar și să continue ulterior studiile la următoarele niveluri. Alți 18 tineri NEET care sunt în conflict cu legea au beneficiat de cursuri de conducere pentru a obține permise de conducere.

Terapie prin artă, servicii juridice și psihologice pentru tinerele mame NEET – Colibri!

Lansarea Serviciului Colibri (asistență juridică și psihologică pentru tinerele mame NEET) – primele întâlniri cu juristul, psihologul și Clubul ARTterapie. Participanții – soții participantelor s-au alăturat grupului și se implică activ. Copiii care vin cu mamele au un program special de activitate care este asigurat de voluntarii Centrului Anima. Astfel, pentru a atinge scopul final al proiectului se lucrează în mai multe direcții.

Beneficiarii activităților sunt grupul de mame, tinere NEET care în prezent stau acasă cu copiii. Grupul de 20 de mame reprezintă beneficiarii direcți. Proiectul a implicat și tații, soții participantelor și tinerele NEET care nu au încă o familie sau copii. Acestea fac parte din grup și și-au declarat consimțământul pentru a se implica.

Abilitarea persoanelor NEET în Găgăuzia

Centrul „Pro Europa” din UTA Găgăuză a instruit 45 de tineri NEET în domeniul orientării profesionale, alfabetizării informatice/digitale, autoprezentării. În cadrul proiectului, 15 tineri au avut posibilitatea de a studia la cursuri profesionale, 5 persoane - posibilitatea de a achiziționa echipamente și materiale, 32 de tineri au participat la vizite de studiu și excursii la întreprinderi și organizații educaționale. Unii participanți la proiect au ales instituții de învățământ secundar de specialitate, alții au ales o profesie sau un loc de muncă. Pe parcursul implementării proiectului

12 beneficiari din familii vulnerabile au fost incluși în programele de sprijin social pentru ocuparea forței de muncă. Până în prezent, doi participanți la proiect au fost angajați cu sprijinul proiectului.¹³

Integrarea profesională și Întreprinderile sociale pentru tinerii NEET

În prezent funcționează cinci întreprinderi sociale pentru tineri NEET, care depun eforturi pentru a introduce tinerii NEET pe piața muncii. Consolidarea capacităților și finanțarea de lansare pentru dezvoltarea afacerilor pentru tineri, împreună cu antreprenoriatul social pentru tineri au început și sunt în proces de realizare până la sfârșitul anului 2023.

Ajutor de brutar la Răzeni

Proiectul, implementat de ECO Răzeni, are scopul de a contribui la integrarea în muncă a celor mai vulnerabili tineri NEET. În cadrul inițiativei, 11 bărbați și femei tinere cu dizabilități și din alte categorii defavorizate beneficiază de formare la locul de muncă pentru a dobândi abilitățile necesare pentru meseria de ajutor de brutar. Organizația a elaborat programul de studii la locul de muncă pentru profesia de ajutor de brutar și a inițiat procesul de acreditare a programului de studii. Până în prezent au fost create șapte locuri de muncă noi în cadrul întreprinderii de integrare socială „Floare de cireș” SRL, dintre care: 2 femei cu dizabilități, 2 bărbați cu dizabilități, 1 femeie de etnie romă și 2 femei cu abilități depline. Aproximativ 100 m2 din secția de producție destinată brutăriei sociale din Răzeni este pregătită în proporție de 90% pentru lansarea activității: montajul podului și rețelei de electricitate/iluminat, montajul hotelurilor, montajul sistemului de ventilație, sistemului de protecție anti-incendiar și a sistemului de supraveghere video, dotarea cu mese din oțel inoxidabil și rafturi. Întreprinderea socială s-a familiarizat cu experiența Brutăriei „Concordia” din București prin intermediul unei vizite de studiu online. De asemenea, personalul întreprinderii sociale a participat la un masterclass privind producerea pâinii tradiționale estoniene.

Pop Simfonic

Pe lângă eforturile menționate mai sus, în parteneriat cu OSC-ul „La La Play Voices”, 100 de copii talentați din toată țara și-au îmbunătățit cunoștințele, atitudinile, încrederea în propriile forțe și viziuni de dezvoltare personală și profesională la Tabăra de vară „Voci”. Publicul și alte părți interesate au participat la proiect pentru a sprijini solidaritatea pentru Ucraina și a promova anul tineretului în Europa. 60 de copii cu abilități muzicale de la Chișinău și Bălți au fost selectați să participe la concertul Pop Simfonic alături de alți 80 de muzicieni.

Rezultatul final 2.3. Bărbații și femeile vulnerabile din comunitățile vizate beneficiază de oportunități de angajare și de servicii sociale mai bune

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
Ponderea femeilor și bărbaților care au	A se	În creștere	Lucrări	

¹³ <https://proeuropa.md/ru/news/molodejii%20iz%20gagauzii%20prowla%20obucenie%20po%203%20moduleam/>

declarat toleranță zero față de violența în familie	confirma		pregătitoare	
Ponderea persoanelor fără adăpost în regiunile vizate	A se confirma	În scădere	Colectarea datelor în curs	
Ponderea populației neactive în raioanele vizate	A se confirma	În scădere	Colectarea datelor în curs	

În perioada de raportare, FEE a depus eforturi semnificative pentru a îmbunătăți accesul celor mai vulnerabile grupuri la oportunități de angajare și servicii sociale. Acest rezultat a fost atins prin: șase centre de afaceri care au oferit consiliere pentru aproximativ 9000 de întreprinderi mici și mijlocii; 15 întreprinderi sociale care au creat 53 de locuri de muncă noi și au oferit servicii gratuite pentru peste 1000 de femei și bărbați vulnerabili; sprijin pentru 15 consorții care au pilotat servicii inovatoare de angajare pentru grupuri dezavantajate și au contribuit la angajarea a 67 de persoane, majoritatea fiind cu dizabilități.

Rezultatul intermediar 2.3.1. Autoritățile locale sunt tot mai sensibile la nevoile victimelor violenței în familie și ale persoanelor fără adăpost

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
% din buget alocat pentru servicii care acoperă nevoile victimelor violenței în familie	A se confirma	În creștere cu cel puțin 3%	Colectarea datelor în curs	

La această etapă a implementării proiectului, progresul nu este înregistrat în cadrul acestui rezultat intermediar. Au fost efectuate lucrări pregătitoare în parteneriat cu alte OSC-uri interne pentru a lansa o inițiativă cuprinzătoare care va îmbunătăți atât mijloacele de trai ale victimelor, cât și responsabilitatea autorităților publice pentru violența în familie. Informații suplimentare sunt prezentate la Produsul 2.3.1.1. de mai jos.

Rezultatul intermediar 2.3.2. Capacități de afaceri îmbunătățite ale întreprinderilor sociale și ale IMM-urilor conduse de grupuri vulnerabile

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de IMM-uri care au raportat o creștere a profitului datorită asistenței pentru dezvoltarea afacerii oferită cu sprijinul proiectului	531	1000	913 (224 bărbați, 689 femei) consultați	1003 IMM-uri (consultate)

În perioada de raportare, cele șase centre de afaceri au înregistrat progrese semnificative, susținând tot mai mult dezvoltarea IMM-urilor. În perioada de raportare, centrele de afaceri au organizat 106 evenimente pentru IMM-uri și antreprenori potențiali. În total centrele au acordat consiliere pentru 678 de antreprenori. Dintre aceștia, 378 de persoane sunt din mediul urban.

Cele șase centre de afaceri au oferit instruire și consultanță pentru 913 antreprenori, majoritatea fiind femei.

Business Hub de la Bălți este un exemplu inspirator pentru alte centre. În anul 2022, acest centru a organizat concursul „Cel mai bun plan de afaceri”. Astfel, 5 antreprenori câștigători au primit un grant mic pentru dezvoltarea ideilor lor de afaceri. De asemenea, la lansarea oficială a centrelor de afaceri toți cei cinci antreprenori au fost invitați la târg. Experiențele câștigătorilor sunt prezentate mai jos.

Anna Grama, antreprenoare care produce cu dragoste săruri de mare, bile efervescente, unt de corp, cremă și balsam pentru buze, toate din produse naturale. Anna a beneficiat de sprijin financiar sub forma echipamentelor necesare pentru desfășurarea și dezvoltarea afacerii sale, precum: masă din inox, mixer planetar și râșniță. Valoarea grantului este de 1638 euro.

Irina Furtună creează cu dedicație flori și lămpi pentru decor sau cadouri. Cu ajutorul Business Skills HUB, în cadrul proiectului Irina poate lucra într-un spațiu bine dotat cu echipamentele necesare: plotter și masă de lucru. Grantul oferit este de 790 de euro. Ea a beneficiat, de asemenea, de spațiu de lucru în comun în cadrul centrului.

Ina Erhan - pe o suprafață de 3 ha plantează peste 90 de soiuri de trandafiri. Ina a cumpărat un mini-tractor care îi va ușura semnificativ munca și, respectiv, îi va crește productivitatea. Valoarea grantului este de 2550 euro.

Alina Uncu este o tânără din Fălești care și-a transformat pasiunea pentru patiserie într-o afacere de succes. Alina a beneficiat de echipamente performante: un mixer profesional, un mixer pentru aluat și un dulap cu temperaturi scăzute, necesare pentru activitatea și dezvoltarea afacerii sale.

Produsul 2.3.1.1. ONG-urile promovează cu succes toleranța zero față de violența în familie și oferă sprijin victimelor violenței în familie și violenței bazate pe gen

Indicatori de performanță	Indicatorul	Indicatorul	Indicatorul	Indicatori
---------------------------	-------------	-------------	-------------	------------

	de bază (2020)	țintă 2025	înregistrat în 2022	cumulativi
nr. de victime ale violenței în familie și ale violenței bazate pe gen care au beneficiat de consiliere juridică și psihologică, precum și de alte servicii	A se confirma	În creștere	Lucrări pregătitoare	
nr. de victime care și-au îmbunătățit situația socio-economică cu sprijinul proiectului	0	300	Lucrări pregătitoare	
nr. de femei și bărbați vulnerabili beneficiari de servicii mai incluzive ¹⁴	0	În creștere	1122, inclusiv 67 de persoane angajate	1122

În anul 2022, FEE a continuat negocierile cu Banca Mondială în vederea demarării implementării proiectului „Moldova: Îmbunătățirea accesului la justiție pentru persoanele vulnerabile, cu accent pe familiile afectate de violența în familie (VF) și violența bazată pe gen (VBG)”. Acțiunea în valoare de 3,2 milioane de dolari SUA a fost selectată preliminar pentru finanțare de către Banca Mondială în anul 2020. Aceasta ar trebui să fie implementată în 48 de luni în parteneriat strâns cu OSC-urile interne, inclusiv cu Centrul de Drept al Femeilor, La Strada și Expert Grup.

Proiectul își propune să realizeze următoarele obiective: (i) îmbunătățirea mijloacelor de trai pentru supraviețuitori și abilitarea economică a supraviețuitorilor și a persoanelor expuse riscului; (ii) creșterea gradului de conștientizare cu privire la violența în familie și violența bazată pe gen și promovarea serviciilor conexe pentru victimele VF și VBG; (iii) consolidarea angajamentului colaborativ dintre sectorul public și societatea civilă pentru reducerea VF și VBG.

Se așteaptă ca proiectul să înceapă în anul 2023. Inițiativa va îmbunătăți mijloacele de trai pentru cel puțin 595 de supraviețuitori și persoane expuse riscului de VF și VBG prin intervenții specifice privind mijloacele de trai.

Consortii pentru servicii mai incluzive

În 2022, FEE a sprijinit accesul la servicii mai incluzive pentru diferite grupuri vulnerabile, inclusiv pentru persoane cu dizabilități și persoane în vârstă. În acest scop, unor consorții de OSC-uri locale au fost acordate 15 granturi. În total, consorțiile au consultat 1122 de persoane din grupuri vulnerabile. 67 de persoane dintre acestea au fost angajate datorită asistenței consorțiilor. Aproximativ 40% dintre persoanele angajate sunt femei. Mai jos sunt prezentate exemple de rezultate obținute de consorțiile susținute:

Angajare asistată pentru persoane cu dizabilități

Datorită implementării proiectului, un partener al consorțiului, AO „Psinclusion” a primit acreditare privind serviciul de angajare asistată pentru persoane cu dizabilități psiho-sociale. Aceste servicii au fost contractate de Ministerul Muncii pentru un an în valoare totală de 300 000 lei/15 000 euro. Aceasta înseamnă că persoanele cu dizabilități vor avea acces la servicii calitative și își vor exercita drepturile. Angajatorii au devenit mai flexibili să angajeze persoane cu dizabilități, în timp ce funcționarii publici din cadrul agențiilor de ocupare a forței de muncă vor avea capacități consolidate de a sprijini aceste categorii de persoane.

¹⁴ Acesta este un indicator suplimentar, inclus pentru a reflecta mai bine rezultatele obținute în perioada de raportare.

Modele de sprijin pentru persoanele cu dizabilități

AO „FCPS” în parteneriat cu AO „CASMED” și AO „Clinica Juridică Nord” pilotează două modele de sprijin pentru persoanele cu dizabilități. Primul model utilizat pentru grupurile vulnerabile este serviciul de angajare asistată, care a fost pilotat de AO „CASMED”. Consiliul Național de Acreditare a Prestatorilor de Servicii Sociale (CNAPSS) a acreditat serviciul prestat de AO „CASMED”, confirmând astfel respectarea standardelor minime de calitate.

Al doilea model este adaptarea rezonabilă a locului de muncă la nevoile persoanelor cu dizabilități. FCPS a demarat procedura de obținere a subvențiilor pentru crearea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități. În conformitate cu hotărârea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) din 26.09.2022, a fost semnat un contract individual de muncă pe doi ani cu Valentina Dimicenco, persoană cu dificultăți de auz, care a fost angajată în calitate de croitor de îmbrăcăminte. Valentina lucrează 6 ore pe zi, dar salariul se calculează pentru 8 ore de muncă. Salariul este achitat din două surse: 50% din surse de proiect, iar celelalte 50% - din surse publice. Volumul subvențiilor obținute de la ANOFM este de 91.159 lei/4558 euro, fiind acordate pe o perioadă de 15 luni și 2 zile de la data angajării persoanei cu dizabilități.

Produsul 2.3.2.1. ONG-urile de bază selectate din comunitățile vizate gestionează cu succes întreprinderile sociale pentru a îmbunătăți situația grupurilor vulnerabile

Indicatori de performanță	Indicatorul de bază (2020)	Indicatorul țintă 2025	Indicatorul înregistrat în 2022	Indicatori cumulativi
nr. de întreprinderi sociale de integrare profesională create (date dezagregate pe sexul managerului întreprinderii sociale)	17	30	15 (11 – femei, 4 – bărbați)	32
nr. de femei și bărbați vulnerabili din comunitățile vizate care au beneficiat de asistența întreprinderilor sociale	131	300	1045, inclusiv 53 de locuri de muncă noi	1076

Cu cofinanțarea acordată de Uniunea Europeană în cadrul proiectului „Societatea civilă locală contribuie la dezvoltarea economică incluzivă și durabilă în Republica Moldova”, în anul 2022 FEE a extins sprijinul pentru antreprenoriatul social. FEE a acordat 15 granturi pentru a sprijini inițiativa de antreprenoriat social, cu accent special pe cele mai vulnerabile grupuri. Majoritatea întreprinderilor sociale susținute sunt conduse de femei (11 din 15).

În perioada de raportare, cele 15 întreprinderi sociale au acordat servicii/produse gratuite sau parțial achitate pentru 1045 de persoane vulnerabile. În general, întreprinderile sociale au creat locuri de muncă pentru 53 de persoane din grupurile vulnerabile. Cel mai mare număr de locuri de muncă a fost creat de БФ «Детство Детям» – 12. O istorie a unuia dintre beneficiarii săi este prezentată mai jos:

Maria, în vârstă de 36 de ani, este mamă singură a 4 copii: de 18 ani, 14 ani, 11 ani și 2 ani.

Maria este o femeie cu o soartă grea. În copilărie, mama a părăsit-o, tatăl a trădat-o, iar când s-a căsătorit, a fost abuzată fizic.

Fondul «Детство Детям» (Copilărie pentru copii) a oferit consultanța profesională a unui psiholog și jurist. Femeia a fost ajutată să-și refacă actele, fondul i-a oferit mobilier esențial, haine, produse alimentare pentru ea și copii, i-a oferit consultații psihologice, a invitat-o la formări de grup pentru a scăpa de depresie și i-a oferit un loc de muncă în atelierul social. La locul de muncă, femeia a manifestat un interes mare pentru cusut. Mai mult, a fost invitată să participe la proiect ca studentă.

Aceasta a ajutat-o să dobândească cunoștințe și abilități de cusut și să primească o bursă. Tehnologul a ajutat-o să înțeleagă rapid procesul de lucru.

Maria este recunoscătoare pentru această asistență: „Vă mulțumesc foarte mult pentru această oportunitate. De fapt, din copilărie, visam să cos, dar din cauza problemelor care mi s-au întâmplat, am uitat de acest vis. Acum nu pot doar să repar haine pentru copii de calitate înaltă, ci și să cos ceva pentru ei.”

Acum, Maria nu lucrează la atelierul social. Și-a găsit un loc de muncă la o firmă de cusut nu departe de casă și acum nu mai trebuie să petreacă 2 ore pe drumul de la Tighina la Tiraspol și înapoi.

FEE monitorizează continuu situația financiară a întreprinderilor sociale susținute. Cel mai mare venit din vânzări a fost înregistrat de Asociația pentru Formare Antreprenorială și Dezvoltare (fosta Asociație a Femeilor de Afaceri din Bălți) - 95000 euro. Acest venit a fost posibil datorită contractelor stabile pentru serviciile de alimentație a refugiaților. Următoarele venituri mari din vânzări au fost înregistrate de AO „Filatropia Creștină” - 18600 euro, patru întreprinderi sociale din Regiunea transnistriană: БФ «Детство Детям» - 12868 euro; ОО ИНОДА «ИнваЛайф» - 5098 euro; НП ЦСЭР «Грани будущего» - 4319 euro; НП «От равного к равному» - 3919 euro. O singură întreprindere socială, fondată de AO „Sos Autism”, nu a înregistrat niciun venit, având în vedere că acest ONG a semnat cel mai recent contractul de grant în septembrie 2022.

ACTIVITĂȚI TRANSVERSALE

Abordarea programului FEE

FEE a continuat abordarea programului, care constă din programe operaționale și acordarea granturilor strategice. Programele operaționale au menținut concentrarea organizației pe promovarea drepturilor omului, abilitarea titularilor de drepturi organizați și consolidarea legăturilor dintre grupurile civice, membri și autoritățile publice. Acestea au folosit următoarele modalități: (i) FEE a consolidat capacitățile și a sprijinit inițiativele ONG-urilor care abilitază și implică oamenii în procesul decizional; (ii) FEE a servit drept punct de legătură între părțile interesate cu privire la o problemă, reunind diferite grupuri pentru a îmbunătăți acțiunea colectivă; (iii) prin programe operaționale, FEE a valorificat realizările mici ale activităților și programelor individuale ale multor actori pentru a obține un impact durabil pe termen lung în următoarele domenii: participarea și supravegherea societății civile, alegeri incluzive, construirea punților între ONG-urile de pe ambele maluri ale Nistrului; stimularea dezvoltării socio-economice; (v) programele operaționale ale FEE au avut scopul de a spori sinergiile dintre rezultatele impactului și componentele corespunzătoare.

Pentru a contribui la îndeplinirea misiunii sale, FEE a susținut proiectele bazate pe cerere care se încadrează în domeniile programatice sau de mandat ale FEE. Colaboratorii programului FEE au ghidat organizațiile în procesul de granturi, ajutându-le să formeze și să mobilizeze grupuri, să desfășoare campanii de informare publică și să consolideze sistemele administrative organizaționale.

În eforturile de realizare a obiectivului său de dezvoltare, FEE din Republica Moldova și-a respectat angajamentele de integrare în activitatea sa a protecției mediului, drepturilor omului, egalității de gen și integrării europene.

Protecția mediului

Administrarea mediului este o responsabilitate comună de protejare a mediului și reducere la minim a impactului deciziilor noastre zilnice. Având angajamentul de a reduce impactul asupra mediului și a asigura sustenabilitatea mediului, FEE a operaționalizat în mod continuu politica prin integrarea conformității în subgranturi și în procedurile de monitorizare corespunzătoare.

Abordarea dezvoltării bazată pe drepturile omului

FEE a înregistrat progrese la capitolul integrării drepturilor omului în toate prioritățile sale. ONG-urile sprijinite au pledat tot mai mult pentru politici și servicii mai incluzive. În eforturile lor de susținere a politicilor, aceste grupuri au folosit în mod continuu standardele internaționale privind drepturile omului și principiile de informare, participare și abilitare, egalitate și nediscriminare, responsabilitate. În cadrul primului Program de Participare și Supraveghere a Societății Civile, FEE a reușit să extindă activitatea Coaliției pentru Incluziune și Nediscriminare. În cadrul programului „Alegeri libere, corecte și incluzive”, Coaliția Civică a invitat în mod constant autoritățile electorale să asigure drepturile grupurilor subreprezentate în conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova în domeniul drepturilor omului. OSC-urile de bază au mobilizat în mod activ oamenii pentru a cere de la autoritățile locale servicii mai incluzive și o alocare și distribuție mai echitabile a resurselor disponibile. FEE a acordat, de asemenea, atenție cuvenită abilitării tinerilor și persoanelor vulnerabile din comunități prin intermediul întreprinderilor sociale, al start-up-urilor de dezvoltare a afacerilor.

Egalitatea de gen

FEE a lucrat pentru ca femeile, în măsură egală cu bărbații, să aibă o voce reală în toate instituțiile, astfel încât să poată participa în mod egal cu bărbații la dialogul public și la procesul decizional și să influențeze deciziile care vor determina viitorul familiilor și țărilor lor. În anul 2021, FEE a utilizat în mod activ parteneriatul strategic cu CPD în vederea integrării egalității de gen în toate intervențiile. Ca parte a Programului de Participare și Supraveghere a Societății Civile, partenerii au înregistrat progrese semnificative la capitolul promovării modificărilor legale care să conducă la egalitatea de remunerare și o protecție mai bună împotriva hărțuirii sexuale.

În cadrul Componentei Alegeri Libere, Corecte și Incluzive, s-a acordat atenție cuvenită evaluării măsurii în care cotele de gen, adoptate în anii precedenți, au contribuit la abilitarea și creșterea reprezentării femeilor.

Au fost efectuate intervenții specifice pentru asigurarea egalității de șanse pentru fete și băieți în proiectele Fondurilor pentru Tineri. Datorită intervențiilor mai direcționate, procentul băieților implicați în comitetele de conducere ale tinerilor a crescut de la 25% în anul 2015 până la aproximativ 40% în anul 2022.

Împreună cu CPD, FEE a identificat inegalitățile bazate pe gen și a formulat propuneri pentru abordarea acestora. Cea de-a treia ediție a Raportului privind inegalitatea, publicată în anul 2021, a identificat inegalitățile legate de venituri, sănătatea și piața muncii, precum genul, dizabilitatea, vârsta și romii.

Contribuția la integrarea în UE

Prin această acțiune FEE a contribuit la apropierea Republicii Moldova de UE. Angajamentul de a elimina stigmatizarea și discriminarea față de persoane și grupuri deosebit de marginalizate a reprezentat o parte integrantă a eforturilor FEE. În anul 2022, angajatul EEF, delegat la Organismul de Egalitate din Republica Moldova pentru un al doilea mandat în anul 2018, a

continuat să examineze activ plângerile legate de cazuri de discriminare și să contribuie la adoptarea deciziilor și recomandărilor corespunzătoare.

Incluziunea regiunii transnistrene

Pe baza legăturilor cu alte proiecte și inițiative, FEE a depus eforturi pentru a-și extinde eforturile de dezvoltare în regiunea transnistreană a Republicii Moldova. În anul 2021, FEE a intensificat asistența pentru cele două Fonduri pentru Tineri create în regiune în anul 2018, a avansat modelul de antreprenariat social, a promovat drepturile consumatorilor și a lucrat pentru a facilita relațiile și acțiunile comune între ONG-urile de pe ambele maluri ale Nistrului.

Accesibilitatea informațiilor pentru minoritățile etnice

FEE a depus eforturi pentru asigurarea egalității de șanse și a accesibilității informațiilor pentru ONG-urile care reprezintă grupurile etnice vorbitoare de limbă rusă. În acest scop, termenii de referință și cele mai importante informații legate de concursurile de granturi și alte oportunități au fost traduse în limba rusă și au fost diseminate pe scară largă prin rețelele de ONG-uri din Găgăuzia, Transnistria, Taraclia, Bălți și alte regiuni.

RAPORTUL FINANCIAR PENTRU ANUL 2022

Domeniile programelor	Bugetul, euro	%
Programul 1: Drepturile civile și politice și guvernarea democratică		
Componenta 1.1: Participarea și supravegherea societății civile	434.567	12,76%
Componenta 1.2: Încurajarea cetățeniei active și gândirii critice	136.344	4,00%
Componenta 1.3: Alegeri libere, corecte și incluzive	35.841	1,05%
Programul 2: Drepturile socio-economice și dezvoltarea locală durabilă		
Componenta 2.1: Mobilizarea comunității pentru o guvernare locală receptivă	146.778	4,31%
Componenta 2.2: Tinerii și educația	1.109.124	32,56%
Componenta 2.3: Incluziunea socială a grupurilor vulnerabile	1.476.494	43,35%
Bugetul programului	3.339.148	98,04%
Bugetul administrativ	66.811	1,96%
Total	3.405.959	100,00%
Donatori		
Uniunea Europeană	2.121.663	62,29%
Suedia	884.763	25,98%
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare	369.597	15,85%
Fundația Oak	29.360	0,86%
Alții	576	0,02%
Total	3.405.959	100,00%